

การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้
เชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตพุทธชินราช
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์*

NEEDS ASSESSMENT OF THE DEVELOPING LEARNING INNOVATION SKILLS
OF ADMINISTRATOR IN BUDDHACHINNARAJ CONSORTIUM UNDER

THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE PHITSANULOK UTTARADIT

กานดา กันฉิม* และนิคม นาคอ้าย

Kanda Kanchim and Nikom NakAi

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก ประเทศไทย

Faculty of Education, Phibulsongkram Rajabhat University, Phitsanulok, Thailand

*Corresponding author E-mail: kanda.ka@psru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ เชิงนวัตกรรม 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตพุทธชินราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ การวิจัยแบบผสมผสานใช้วิธีเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสหวิทยาเขตพุทธชินราช สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ จำนวน 159 คน โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน เก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถาม ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบการตอบสนองคู่ และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ จากการสัมภาษณ์ โดยวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ทักษะ การเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมมีค่าเท่ากับ .12 ทักษะความคิดสร้างสรรค์ เชิงนวัตกรรม มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญสูงสุด 2) แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เชิงนวัตกรรม ของผู้บริหาร สถานศึกษา พบว่า 1) ทักษะความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาทักษะการใช้ เทคโนโลยี การนำเสนอ และกระบวนการคิด 2) ทักษะการสื่อสารเพื่อการทำงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควร พัฒนาการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศ 3) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อการแก้ปัญหา ผู้บริหารสถานศึกษา ควรพัฒนาการคิดอย่างมีเหตุผล ภายใต้อุปกรณ์สารสนเทศ ในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น, ทักษะการเรียนรู้เชิงนวัตกรรม, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research article 1) to study the needs improve the learning innovation skills. 2) to study the necessary needs for developing learning and innovation skills of administrator

* Received February 16, 2024; Revised February 28, 2024; Accepted March 10, 2024

in buddhachinnaraj consortium under the secondary educational service area office phitsanulok uttaradit. The combined research used quantitative and qualitative data collection methods, with the population and sample being school administrators and teachers in buddhachinnaraj consortium under the secondary educational service area office phitsanulok Uttaradit, 159 participants using a combination of research methods. Collect quantitative data with questionnaires Qualitative data with interviews The research instruments were a 5 - level estimation scale questionnaire, a dual response questionnaire, and an interview form. Statistics used in data analysis include percentage, mean, standard deviation, and essential demand priority index. Analyze the data obtained from the interview by analyzing the content. the result the research shows that: 1) The need to develop skills Innovative learning among school administrators was found to be equal to .12 innovative creative skills. It has the highest priority index value. Guidelines for developing innovative learning skills of school administrators found that: 1) innovative creative skills; School administrators should develop technology, presentation, and thought skills. 2) Collaborative communication skills. School administrators should develop the use of technology and information. 3) Critical thinking skills for problem solving. School administrators should develop rational thinking under information to solve problems appropriately.

Keywords: The Needs, Innovative Learning Skills, Educational Institution Administrators

บทนำ

โลกศตวรรษที่ 21 เป็นโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี ทำให้ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกเตรียมการวางแผนและกำหนดแนวทางการพัฒนาประเทศ เพื่อเตรียมรับกระแสการเปลี่ยนแปลงในยุคเทคโนโลยีดิจิทัลที่กำลังเกิดขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559) ทำให้ประชากรต้องมีการปรับตัวในการดำเนินชีวิตให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติและมีคุณภาพ จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมทางด้านการศึกษารวมถึงการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากการศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาคนให้มีทักษะและสมรรถนะที่จำเป็น (วิจารณ์ พานิช, 2558) เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน และพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าการจัดการศึกษาจึงต้องเชื่อมโยงกับสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างรวดเร็ว โดยมุ่งสร้างระบบการศึกษาที่ส่งเสริมให้คนได้เรียนรู้ พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พัฒนาทักษะ และสมรรถนะในการทำงาน ประเทศไทยก็ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง ซึ่งพบว่า การศึกษาในระบบเดิมไม่สามารถตอบสนองกับการสร้างคนให้สามารถใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ระบบการศึกษาต้องเคลื่อนไหวปรับเปลี่ยนให้ตอบสนอง และใช้การศึกษาเป็นกลไกหลักของการขับเคลื่อนประเทศไปสู่เป้าหมายในศตวรรษใหม่ (สมศักดิ์ เอี่ยมคงสี, 2561) ประเทศไทยจึงมีการออกนโยบายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวข้างต้น จึงมีการนำไปสู่การกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561 - 2580 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ด้วยการปฏิรูปการเรียนรู้ในทุกกระดับ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) ทั้งนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มีอุดมการณ์และเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาสอดคล้องกับกรอบแนวคิดแผนการศึกษาแห่งชาติ ปี 2560 - 2579 ที่กล่าวว่า คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของ

โลกศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยการฝึกทักษะกระบวนการคิด จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนฝึกการปฏิบัติจากประสบการณ์จริง และใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ดังนั้น ครูจึงต้องมีทักษะ ในการจัดการเรียนรู้หรือทักษะในการจัดการเรียนการสอน ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพบริบทของสังคมในปัจจุบัน โดยได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษาถือว่าเป็นหัวใจหลักต่อระบบการศึกษา ผู้บริหารในยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 ต้องมีทักษะ ความรู้ ความสามารถ พร้อมทั้งประสบการณ์ด้านบริหารการศึกษาในการบริหารบุคลากรในองค์กรอยู่ร่วมกับการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารจึงต้องมีทักษะในการบริหารจัดการ (สีปสกุล นรินทรานุกร ฌ อยุธยา, 2564) เพื่อให้ครูดำเนินการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เด็กมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี จึงจะสามารถพัฒนาองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงมี 3 ประการ คือ 1) ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม 2) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี 3) ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ (ประทีป คงเจริญ, 2564) ซึ่งทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม เป็นหนึ่งทักษะที่มีความสำคัญสำหรับผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical thinking) การแก้ปัญหา (Problem Solving) การสื่อสาร (Communication) ความร่วมมือ (Collaboration) ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) และนวัตกรรม (Innovation) ถือเป็นทักษะของกำลังคนทั่วโลกที่มีความต้องการและให้การยอมรับ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ มีเขตบริการการศึกษาครอบคลุมสถานศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก อุตรดิตถ์ รวม 57 โรงเรียน ซึ่งการจัดการศึกษาท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ พบปัญหาของกระบวนการบริหารจัดการศึกษาที่ยังไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวคิดและกระบวนการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของสังคม จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการบริหารสถานศึกษา ภายในปี 2570 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นองค์กร ที่มีสมรรถนะสูงด้านการบริหารจัดการศึกษา สืบสานศาสตร์พระราชา ผู้เรียนมีความรู้ มีความสุข มีสมรรถนะและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 อย่างมีคุณภาพและเต็มศักยภาพ ได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษา (พ.ศ. 2566 - 2570) กลยุทธ์ที่ 3 ยกระดับคุณภาพผู้เรียน ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษา โดยให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาพัฒนาความรู้และทักษะในการพัฒนานวัตกรรม ส่งเสริม ให้พัฒนานวัตกรรมทางการบริหารจัดการศึกษามีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้นวัตกรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพ การดำเนินงาน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์, 2566)

ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนาทักษะ การเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตพุทธชินราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ว่าในสภาพปัจจุบัน สภาพที่ควรจะเป็นของผู้บริหารสถานศึกษา ควรพัฒนาเรื่องใด และมีแนวทางในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมควรเป็นอย่างไร ซึ่งผลการวิจัย จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทาง ในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา และใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานในการวางแผนการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตพุทธชินราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขต พุทธชินราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ใช้วิธีเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสหวิทยาเขตพุทธชินราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ โดยการดำเนินการวิจัยมีขั้นตอน ในการดำเนินการ ดังนี้

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสหวิทยาเขตพุทธชินราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ จำนวน 266 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยข้อที่ 1 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสหวิทยาเขตพุทธชินราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ จำนวน 159 คน ได้มาจากการกำหนด กลุ่มตัวอย่างโดยใช้ ตารางของเครจซี่และมอร์แกน ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยเลือกแบบเจาะจง ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน และใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย ครู จำนวน 154 คน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยข้อที่ 2 ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 2 คน และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท และมีประสบการณ์ในการบริหารการศึกษาหรือสถานศึกษา รวมทั้งสิ้น 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบการตอบสนองคู่ (Dual - response Format) ซึ่งผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient : α) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.980 จากนั้นจึงนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยข้อคำถามสร้างขึ้นจากการนำประเด็นจาก ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในภาพรวมที่มีค่าสูงสุดของทั้ง 3 ด้าน และประเด็นที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุดในแต่ละด้านมากร่างข้อคำถามและสร้างแบบสัมภาษณ์ และผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนวทางวิธีการในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามจำนวน 159 ฉบับ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยรูปแบบออนไลน์ (Google Forms) และได้แบบสอบถามคืน คิดเป็นร้อยละ 100

2. ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ติดต่อสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน ด้วยตนเอง ใช้เทปบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพ เป็นเครื่องมือช่วยในการบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาและทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าร้อยละ (Percentage)
 2. การวิเคราะห์แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ เชิงนวัตกรรม โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และประเมิน ความต้องการจำเป็น และจัดลำดับความต้องการจำเป็น โดยใช้วิธี $PNI_{modified}$

3. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิจากการสัมภาษณ์ ด้วยเทคนิค การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตพุทธชินราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตพุทธชินราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

ทักษะการเรียนรู้เชิงนวัตกรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพที่เป็นจริง (D)			สภาพที่ควรจะเป็น (I)			PNI modified (I - D)/D	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ		
1. ทักษะความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม	4.12	.62	มาก	4.71	.35	มากที่สุด	.14	1
2. ทักษะการสื่อสารเพื่อการร่วมมือทำงาน	4.32	.59	มาก	4.80	.33	มากที่สุด	.11	2
3. ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อการแก้ปัญหา	4.28	.58	มาก	4.76	.36	มากที่สุด	.11	2
รวม	4.24	.57	มาก	4.76	.32	มากที่สุด	.12	

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เชิงนวัตกรรม ของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตพุทธชินราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ในภาพรวม พบว่า สภาพที่เป็นจริง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = .57) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทักษะการสื่อสารเพื่อการร่วมมือทำงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = .59) ส่วนสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = .32) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทักษะการสื่อสารเพื่อการร่วมมือทำงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = .33) และผลการประเมินความต้องการจำเป็น ในภาพรวมเท่ากับ .12 ซึ่งด้านที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านทักษะความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม (PNI = .14)

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตพุทธชินราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ โดยการศึกษาเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ พบว่า สามารถจำแนกได้ 4 ประเด็น คือ

1. **ทักษะความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรมของผู้บริหารในปัจจุบัน** จำเป็นต้องได้รับการพัฒนา เนื่องจากทักษะความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรมเป็นทักษะหนึ่งใน 3R8C ของการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มีความสำคัญมาก ผู้บริหารจะเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงมาสู่การพัฒนาคุณภาพองค์กร โดยมีมาตรฐานการศึกษา

เป็นตัวกำหนด ภายใต้นโยบายจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) โดยการคิดสร้างสรรค์ พร้อมทั้งการนำเทคโนโลยีมาช่วยสร้างนวัตกรรม นำเทคนิค รูปแบบโมเดลการบริหารที่มีอยู่เดิมมาปรับรูปแบบใหม่ ให้เหมาะสมกับบริบทในการบริหารภาระงานทั้ง 4 ฝ่าย ของสถานศึกษา ซึ่งการทำงานอย่างเป็นระบบจะช่วยลดระยะเวลาในการทำงาน ช่วยในการแก้ปัญหาหรือส่งเสริมการบริหารให้ดีขึ้นจนเป็นที่ยอมรับ ซึ่งได้ผลคุ้มค่านำไปสู่คำว่าประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการสถานศึกษา ผู้บริหารควรพัฒนาความรู้ในเชิงวิชาการ โดยการเรียนรู้แบบตลอดเวลา ฝึกอบรมพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสาร หรือการใช้ประสบการณ์ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้ได้รับข้อมูลแนวคิดใหม่ ๆ ที่สามารถนำมาปรับใช้ในสถานการณ์จริง

2. ด้านทักษะความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม ผู้บริหารควรพัฒนาความรู้ในเชิงวิชาการด้วยการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาทักษะการนำเสนอ ด้วยการฝึกการเขียนลำดับขั้นตอน และลำดับขั้นตอนในการพูดอธิบายแจกแจงประเด็น รู้ความคิดรวบยอดในสิ่งที่อธิบายจะทำให้ประเด็นในการนำเสนอข้อมูล หรือข้อสังเกตรายละเอียดได้อย่างครบถ้วนน่าสนใจและมีความกระชับ ชัดเจน ทำให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจ และพัฒนาทักษะกระบวนการคิดฝึกการสังเกต การสะท้อนกลับ และการให้เหตุผล โดยมีการศึกษาข้อมูลใหม่ เทคนิควิธีการพัฒนานวัตกรรม

3. ด้านทักษะการสื่อสารเพื่อการร่วมมือทำงาน ผู้บริหารควรพัฒนาความรู้ในเชิงวิชาการ ทฤษฎีด้วยการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองจากการเข้าร่วมการอบรม สัมมนา หนังสือ หรือสื่อต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี และสารสนเทศ เครื่องมือ โปรแกรมต่าง ๆ อย่างถูกต้อง ข้อควรระวังในการใช้เทคโนโลยี แล้วประเมินการใช้จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ดูผลสะท้อนกลับ ถ้าผลสะท้อนกลับไม่ดี ต้องมีการประชุม PLC ร่วมกัน และควรเพิ่มเติมการสื่อสารด้วยวาจา จะสร้างสัมพันธภาพที่ดีในการมีปฏิสัมพันธ์

4. ด้านทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อการแก้ปัญหา ผู้บริหารควรพัฒนาการคิดอย่างมีเหตุผล โดยอาศัยข้อมูลสารสนเทศ ข้อเท็จจริง รวมทั้งการคิดแบบไตร่ตรอง ความเป็นกลางประกอบการตัดสินใจในการวิเคราะห์ข้อมูล แทนการตัดสินใจด้วยการใช้ข้อคิดเห็นของตนเอง แล้วสรุปการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลผ่านการเรียนรู้สถานการณ์จำลอง เป็นการสร้างทางเลือก วิธีการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ

อภิปรายผล

จากการศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตพุทธชินราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตพุทธชินราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ในภาพรวม พบว่าทักษะความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากทักษะความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นการศึกษาสร้างสรรค์ การคิดริเริ่มแนวคิด หรือวิธีการใหม่ ๆ และการนำนวัตกรรมไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา นอกจากนี้การศึกษาวิจัยของ สรญา วัชระสังกาศ ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า องค์ประกอบทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ประกอบด้วย การคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม และการสื่อสารและการร่วมมือเป็นองค์ประกอบ ที่มีค่าความถี่ร้อยละ 100 แสดงว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (สรญา วัชระสังกาศ, 2564) และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านมีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผล และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านทักษะความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษา อธิบายแจกแจงประเด็น วิเคราะห์และประเมินแนวความคิดในการปรับปรุงพัฒนางานในเชิงสร้างสรรค์ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการหรือแนวคิดในการถ่ายทอดข่าวสาร ข้อมูล ความรู้ ประสบการณ์ ที่ถูกส่งไปยังผู้รับสารได้อย่างชัดเจน น่าเชื่อถือ เข้าใจง่าย สรุปประเด็นได้ชัดเจนถูกต้อง และคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ เป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเป็นผู้นำในทุกด้าน มุ่งความเชี่ยวชาญด้านทักษะและความรู้ทางปัญญาเพื่อการพัฒนาและเป็นผู้ริเริ่มสร้างสรรค์ นวัตกรรมที่หลากหลายในการบริหารสถานศึกษา นอกจากนี้การศึกษาวิจัยของ นิภาพร รอดไพบูลย์ ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระแก้ว พบว่า ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในส่วนของทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการนำความคิดสร้างสรรค์ ไปสู่ การสร้างสรรค์นวัตกรรม ซึ่งก่อให้เกิดผลดีต่อการพัฒนาสถานศึกษา (นิภาพร รอดไพบูลย์, 2565)

ด้านทักษะการสื่อสารเพื่อการร่วมมือทำงาน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ผู้บริหารสถานศึกษา ใช้เทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อการสื่อความหมาย ในการพูด การเขียน สำหรับการบริหารสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก เทคโนโลยีสารสนเทศมีความสำคัญสำหรับการบริหารสถานศึกษา ช่วยให้การบริหารเป็นไปตาม มาตรฐานที่ต้องการและครอบคลุมภารกิจด้านการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาต้องมีระบบ เทคโนโลยี สารสนเทศที่มีประสิทธิภาพเป็นระบบ ถูกต้อง สมบูรณ์ เป็นปัจจุบัน และสามารถเรียกใช้ข้อมูล สารสนเทศได้ตลอดเวลา โดยผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจดำเนินการต่าง ๆ ในสถานศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การศึกษาวิจัยของ กัญญาภัทร เกิดศิริ และคณะ ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะผู้นำใน ศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาวิถีใหม่วิถีคุณภาพ พบว่า ผู้บริหารมีอาชีพมีทักษะความเป็นผู้นำสูง และเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงจะนำพาสถานศึกษาอยู่รอดและฝ่าวิกฤติที่เกิดขึ้นได้ ผู้บริหารสถานศึกษาใน ศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมีทักษะการใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมและดิจิทัล เป็นทักษะความชำนาญหรือความสามารถ ในการเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศนำมาพัฒนากระบวนการทำงานภายในองค์กรอย่างเป็นระบบตลอดจนการสั่ง การที่รวดเร็วมีประสิทธิภาพโดยใช้เทคโนโลยีส่งเสริมและพัฒนาให้บุคลากรใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใน การจัดการเรียนการสอนสามารถจัดทำสื่อนำเสนอข้อมูลข่าวสารกิจกรรมของสถานศึกษาสู่ชุมชนได้มีพฤติกรรม การแสดงออกถึงความรู้ความเข้าใจและความสามารถพื้นฐานในการใช้เครื่องมือสื่ออุปกรณ์และเทคโนโลยีดิจิทัลใน ปัจจุบันอย่างสร้างสรรค์และเกิดประโยชน์สูงสุด (กัญญาภัทร เกิดศิริ และคณะ, 2566)

ด้านทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อการแก้ปัญหา ผู้บริหารสถานศึกษาใช้การคิดอย่างมีเหตุผลและ เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีความรอบรู้และมองบริบท ของสถานศึกษาได้อย่างเข้าใจ ใช้เหตุผลเพื่อวิเคราะห์และประเมินทางเลือกในการตัดสินใจ และการแก้ปัญหาต่าง ๆ มีความสามารถในการตัดสินใจปัญหาได้อย่างมีวิจารณญาณ และหาแนวทางแก้ไขปัญหา โดยการวิเคราะห์สถานการณ์ และข้อมูลที่เพียงพอเพื่อกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบและเหมาะสม จะส่งผลให้การบริหาร สถานศึกษามีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การศึกษาวิจัยของ ดาวเรือง เชียงหลิว ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินความ ต้องการจำเป็นเพื่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ควรเริ่มจากการปลูกฝัง และการให้ความรู้แก่นักศึกษา โดยการคิดอย่างมีเหตุผลมีผลตามความเป็นจริงและจะนำไปสู่การคิดเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่าง เป็นระบบ (ดาวเรือง เชียงหลิว, 2561) และสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ ทิพย์รัตน์ ประเสริฐสังข์ และจรรยา เบญจมาตย์ ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 สำหรับ นักศึกษาคณะพล ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ด้านการใช้เหตุผลและด้านการแก้ปัญหาด้วยวิธี

หลากหลายเป็นองค์ประกอบสำคัญของทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องพัฒนา (ทิพย์รัตน์ ประเสริฐสังข์ และจรรยา เบญจมาตย์, 2564)

2. การศึกษาแนวทางในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขต พุทธชินราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ในภาพรวม ด้านที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ทักษะความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาความรู้ในเชิงวิชาการ โดยการเรียนรู้แบบตลอดเวลา ฝึกอบรมพัฒนาทักษะ การใช้เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารหรือการใช้ประสบการณ์ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้ได้รับข้อมูลแนวคิดใหม่ ๆ ที่สามารถนำมาปรับใช้ในสถานการณ์จริง นอกจากนี้การศึกษาวิจัยของ สุรัตน์ จันทโซ และคณะ ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนิวนอร์มัล พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนาความรู้ และทักษะในด้านต่าง ๆ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ด้วยการปรับเปลี่ยนวิธีการพัฒนาตนเองผ่านโลกดิจิทัล ผ่านแพลตฟอร์มที่ให้ความรู้ด้วยการอบรมออนไลน์ จะทำให้ผู้บริหารมีความรู้ด้านดิจิทัลและเทคโนโลยี มีภาวะผู้นำสามารถปรับตัวในสถานการณ์ การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้ มีความคิดสร้างสรรค์ และทัศนคติ มีคุณธรรมและจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพที่ดี นำไปสู่การบริหารจัดการสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ (สุรัตน์ จันทโซ และคณะ, 2564)

ด้านทักษะความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม ผู้บริหารควรพัฒนาความรู้ในเชิงวิชาการด้วยการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาทักษะการนำเสนอ ด้วยการฝึกการเขียนลำดับขั้นตอน และลำดับขั้นตอนในการพูดอธิบาย แจกแจงประเด็น รู้ความคิดรวบยอดในสิ่งที่อธิบายจะทำให้ประเด็นในการนำเสนอข้อมูล หรือข้อสั่งการรายละเอียดได้อย่างครบถ้วนน่าสนใจและมีความกระชับ ชัดเจน ทำให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจ และพัฒนาทักษะกระบวนการคิด ฝึกการสังเกต การสะท้อนกลับ และการให้เหตุผล โดยมีการศึกษาข้อมูลใหม่ เทคนิควิธีการพัฒนานวัตกรรม นอกจากนี้การศึกษาวิจัยของ ศักดิ์ดา งานหมั่น และคณะ ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะครูในศตวรรษที่ 21 กับการบูรณาการนวัตกรรม ได้กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เป็นการสร้างความคิดที่หลากหลาย มีกระบวนการความคิดได้มาจากหลาย ๆ วิธี การสร้างสรรค์นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน วางแผน ออกแบบ และพัฒนานวัตกรรมให้มีความทันสมัยเหมาะสมกับผู้เรียน สร้างความคิดทั้งที่เป็นความคิดเสริมจากเดิม และความคิดก้าวหน้าใหม่ ๆ สามารถวิเคราะห์ และประเมินแนวคิดของตนเพื่อปรับปรุง และพัฒนาการสร้างสรรค์นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ให้มากขึ้น (ศักดิ์ดา งานหมั่น และคณะ, 2564) นอกจากนี้การศึกษาวิจัยของ ฐิติพร ตันเจริญรัตน์ ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับทักษะของครูในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่า ผู้บริหารจึงควรพัฒนารูปแบบการสื่อสารด้านวิชาการให้หลากหลาย สามารถเข้าถึงได้ง่าย และเหมาะสมกับทุกช่วงวัย เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนได้ทราบและเกิดความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับเป้าหมายของโรงเรียนอย่างชัดเจน (ฐิติพร ตันเจริญรัตน์, 2566)

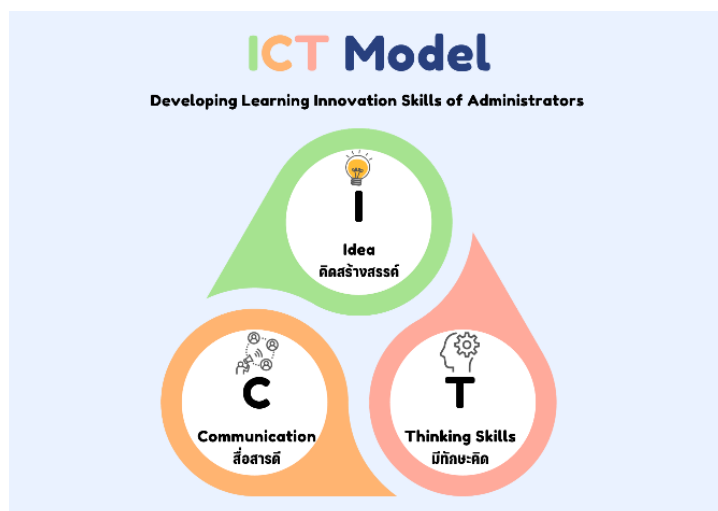
ด้านทักษะการสื่อสารเพื่อการร่วมมือทำงาน ผู้บริหารควรพัฒนาความรู้ในเชิงวิชาการ ทฤษฎีด้วยการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองจากการเข้าร่วมการอบรม สัมมนา หนังสือ หรือสื่อต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี และสารสนเทศ เครื่องมือ โปรแกรมต่าง ๆ อย่างถูกต้อง ข้อควรระวังในการใช้เทคโนโลยี แล้วประเมินการใช้จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ดูผลสะท้อนกลับ ถ้าผลสะท้อนกลับไม่ดี ต้องมีการประชุม PLC ร่วมกัน และควรเพิ่มเติมการสื่อสารด้วยวาจาจะสร้างสัมพันธภาพที่ดีในการมีปฏิสัมพันธ์ นอกจากนี้ การศึกษาวิจัยของ ปัทมา ประทุมสุวรรณ ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า ด้านการใช้เทคโนโลยี ผู้บริหารควรเป็นผู้ที่ก้าวทันเทคโนโลยี สามารถจัดหาเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ ภายในโรงเรียน รวมไปถึงใช้เทคโนโลยีจัดทำข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา และใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนของครูได้อย่างเหมาะสมและทักษะการสื่อสาร ผู้บริหารควรมีทักษะที่ดีในการสื่อสาร สามารถมอบหมาย

งานผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นลายลักษณ์อักษรหรือการสื่อสารผ่านสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ รวมไปถึงใช้การสื่อสาร ในการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานได้อย่างดี (ปัทมา ประทุมสุวรรณ, 2562) นอกจากนี้การศึกษาวิจัยของ นุจรี แก้วบริบัติ และอุไร สุทธิแย้ม ได้ศึกษาทักษะการบริหารงานในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูกลุ่มโรงเรียนรัตนโกสินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหารควรมีการพัฒนาตนเองโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นเครื่องมือ และต้องมีความรู้ ความสามารถพื้นฐานในการใช้เครื่องมือ สื่อ อุปกรณ์ และใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (นุจรี แก้วบริบัติ และอุไร สุทธิแย้ม, 2566)

ด้านทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อการแก้ปัญหา ผู้บริหารควรพัฒนาการคิดอย่างมีเหตุผล โดยอาศัยข้อมูลสารสนเทศ ข้อเท็จจริง รวมทั้งการคิดแบบไตร่ตรอง ความเป็นกลางประกอบการตัดสินใจในการวิเคราะห์ข้อมูล แทนการตัดสินใจด้วยการใช้ข้อคิดเห็นของตนเอง แล้วสรุปการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลผ่านการเรียนรู้สถานการณ์จำลอง เป็นการสร้างทางเลือก วิธีการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ นอกจากนี้การศึกษาวิจัยของ ศรีัญญา น้อยพิมาย ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหาร โดยผู้บริหารสถานศึกษา นำความรู้ประสบการณ์ที่มีมาประยุกต์ใช้กับความรู้ใหม่ ๆ ประกอบกับข้อมูลการตัดสินใจอย่างมีคุณภาพ โดยผู้บริหารสถานศึกษานำความรู้รอบด้านรอบตัวรวมทั้งความรู้ทางด้านเทคโนโลยี การใช้เครื่องมือใหม่ ๆ ที่ทันสมัยนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจโดยการใช้ข้อมูลสารสนเทศที่นำมาใช้ในการเก็บข้อมูลให้เป็นระบบ ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน ค้นหาข้อมูลที่ใช้ประกอบการตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องรับรู้ข้อมูลหลาย ๆ ด้านมาประกอบการเลือกวิธีการแก้ปัญหา สามารถนำทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม มีการศึกษาวิธีการแก้ปัญหาของผู้บริหารอื่น ๆ ที่ประสบความสำเร็จในกรณีเดียวกันเพื่อนำประสบการณ์ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาและอย่างมีประสิทธิภาพ (ศรีัญญา น้อยพิมาย, 2562)

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้รับจากงานวิจัย เรื่อง การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตพุทธชินราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ สามารถแสดงแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เชิงนวัตกรรม ในรูปแบบของ “ICT Model” ดังนี้

ภาพที่ 1 แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

จากภาพแสดงรูปแบบแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเสนอในรูปแบบ “ICT Model” อธิบายรายละเอียดได้ ดังนี้

1. Idea (I) ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการคิดได้อย่างหลากหลายและ แปลกใหม่ หรือคิดนอกกรอบ ในการสร้างผลงานหรือนวัตกรรมในการบริหารสถานศึกษา
2. Communication (C) ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการใช้สื่อ เทคโนโลยี ช่วยในการสื่อความได้อย่างชัดเจน และกระชับ
3. Thinking Skills (T) ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ และคิดที่เป็นระบบ นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือข้อมูลสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ แก้ไขปัญหาตามสถานการณ์ต่าง ๆ ในการบริหารสถานศึกษา

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตพุทธชินราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ พบว่า ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในภาพรวมเท่ากับ .12 ซึ่งด้านที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญ ของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านทักษะความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม (PNI = .14) มีแนวทางในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนาทักษะการนำเสนอ ทักษะการวิเคราะห์ ทักษะการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศ ทักษะการคิด อย่างมีเหตุผล และมีข้อเสนอแนะจากการวิจัย คือ 1) ด้านทักษะความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาความรู้ในเชิงวิชาการ อบรมพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยี ทักษะการนำเสนอ และทักษะกระบวนการคิด เป็นส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างนวัตกรรม 2) ด้านทักษะการสื่อสารเพื่อการร่วมมือทำงาน คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาความรู้ในเชิงวิชาการ เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศ ช่วยในการติดต่อสื่อสารบริหารสถานศึกษา 3) ด้านทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณเพื่อ การแก้ปัญหา ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาการคิดอย่างมีเหตุผลภายใต้ข้อมูลสารสนเทศ ข้อเท็จจริงประกอบการตัดสินใจ ในการสร้างทางเลือกวิธีการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมกับเหตุการณ์ปัจจุบัน และมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป คือ ควรศึกษาความต้องการจำเป็น และแนวทางในการพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อจะได้นำข้อมูลผลการวิจัยมาปรับปรุงพัฒนาในด้านการบริหารของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลและพัฒนาต่อไปและควรศึกษาความเป็นไปได้ของการนำแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตพุทธชินราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ไปปฏิบัติ

เอกสารอ้างอิง

- กัญญาภัทร เกิดศิริ และคณะ. (2566). ทักษะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาวิถีใหม่วิถีคุณภาพ. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 10(9), 202-212.
- ฐิติพร ตันเจริญรัตน์. (2566). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับทักษะของ ครูในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. วารสารสิรินธรปริทรรศน์, 23(1), 192-204.
- ดาวเรือง เชียงหลิว. (2561). การประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ทิพย์รัตน์ ประเสริฐสังข์ และจรรยา เบญจมาตย์. (2564). แนวทางพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาครูพลศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 8(1), 479-490.
- นิภาพร รอดไพบูลย์. (2565). ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระแก้ว. ใน นิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นุจรี แก้วบริบัติ และอุไร สุทธิแย้ม. (2566). ทักษะการบริหารงานในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูกลุ่มโรงเรียนรัตนโกสินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, 7(2), 127-146.
- ประทีป คงเจริญ. (2564). ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม : คุณลักษณะสำคัญของพลโลกในยุคเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยธนบุรี, 15(3), 165- 177.
- ปัทมา ประทุมสุวรรณ. (2562). ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- วิจารณ์ พานิช. (2558). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. วารสารนวัตกรรมการเรียนรู้, 1(2), 3-14.
- ศรัญญา น้อยพิมาย. (2562). ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ศักดิ์ดา งานหมั่น และคณะ. (2564). การพัฒนาทักษะครูในศตวรรษที่ 21 กับการบูรณาการนวัตกรรม. วารสาร มจร พุทธโสธรปริทรรศน์, 1(2), 79-93.
- สมศักดิ์ เอี่ยมคงสี. (2561). การจัดการห้องเรียนในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: ทริปเฟล็ด เอ็ดดูเคชั่น.
- สรญา วัชรระสังกาศ. (2564). กลยุทธ์การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์. (2566). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. เรียกใช้เมื่อ 20 เมษายน 2566 จาก https://www.secplkutt.go.th/Update2566/660410_Plan66.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580). (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล ปี 2559 (IMD 2016). กรุงเทพมหานคร: 21 เซ็นจูรี่.
- _____. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สีบสกุล นรินทรางกูร ณ อยุธยา. (2564). การบริหารทรัพยากรมนุษย์ทางการศึกษาแนวใหม่. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรัตน์ จันทโซ และคณะ. (2564). การพัฒนาวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนิวนอร์มัล. วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย, 17(2), 11-20.